Những lời cảnh báo của Bắc Sơn về sự tham thiền

Tác giả : Lưu Sùng Khánh
Dịch giả : Dương Đình Hỷ

Kẻ trộm rất sợ chủ nhà tỉnh ngủ, nên lừa lúc chủ nhà ngủ say, đèn đóm tắt ngóm, không tạo nên một tiếng động gì, thừa cơ đột nhập vào nhà, ăn trộm đồ. Con người ta cũng vậy, trải qua nhiều kiếp trôi lăn trong vòng sinh tử luân hồi, cũng bị ngũ quan, sáu trần làm mất đi kho báu nhà mình là Phật tánh. Nên bây giờ cần một tiếng thét để cảnh tỉnh, khiến cho chủ nhà thức dậy ngăn chặn kẻ trộm. Tiếng thét đó là những lời cảnh tỉnh của Bác Sơn mà Lưu Sùng Khánh kể ra mà chúng tôi tóm lược lại sau đây.

I-Chúng ta hãy từ cửa tin mà vào.

Khi tin, chúng ta có tin thật và tin giả. Tin thật, tin giả là sao ? Tin thật là tin tâm mình là Phật, tin giả là tin ngoài tâm có một pháp có thể giải thoát. Nhưng tin như vậy thì không đủ, phải tu nữa. Ví như kẻ trên đường đi ngừng lại không đi, chờ mong lúc về nhà. Nếu không đi một bước, gần nhà thêm một bước thì bao giờ mới về tới nhà ? Cũng vậy, người trên đường Đạo nếu không tu mà đợi ngộ, thì các nhân duyên không chín mùi thì bao giờ mới ngộ ?

2-Không nên đi hỏi người khác.

Hỏi người khác, họ chỉ đưa ra những kinh nghiệm giác ngộ của họ, chẳng liên quan gì đến mình cả.

3-Không dạy kẻ khác.

Việc tu của mình còn chưa đi đến kinh đô mà toàn nói chuyện xẩy ra ở kinh đô, có phải là mình tự dối mình, lừa dối người hay không ?

4-Không so sánh với người khác.

So sánh với người khác có thể mình hơn họ, bằng họ hay kém họ. Nhưng so sánh đó có ích lợi gì cho sự giải thoát không ?

5-Không nên chấp vào cảnh an tĩnh.

Khi đối diện với cảnh có thể tâm ta bị động sinh ra muôn pháp khiến lòng chán ghét. Cũng có thể tâm ta tĩnh, không sinh ra chán ghét, nhưng tĩnh thêm tĩnh lòng ta như sỏi đá vô tri. Đó không phải là chính Đạo : Không chờ đợi động hóa tĩnh, mà ta phải để động tự mình hóa tĩnh.

6-Không dùng lý luận mà giải thích công án.

Như nhìn ngọn lửa ta không lại gần nó, sờ vào nó sợ bị bỏng tay, ta chỉ ở xa mà quan sát nó to hay nhỏ, cao hay thấp, nguyên nhân vì sao phát sinh v . v . Đó là dùng trí óc mà phán đoán, là lý giải chứ không phải là ngộ.

7-Không nên tầm chương, trích cú.

Không nên nhớ những câu nói của người này, người nọ,không những là vô ích, còn làm trở ngại cho việc công phu khiến công phu chân thật trở thành duyên lự.

8- Không nên làm thi, làm kệ, hoặc viết văn.

Làm thi, làm kệ chỉ thành một vị tăng thi sĩ, làm văn chỉ thành một vị tăng văn sĩ. Khi gặp cảnh sinh tình hoặc nghịch hay thuận duyên ta dùng nghi tình mà phá.

Thí dụ 1 : Có ông tăng hỏi Triệu Châu :

-Con chó có Phật tánh không ?
-Vô.
Ta đặt tất cả nghi tình vào chữ Vô.

Thí dụ 2 : Có ông tăng hỏi Triệu Châu :
-Thế nào là ý của tổ sư từ Tây sang ?
-Cây bách trước sân.
Ta đặt tất cả nghi tình vào cây Bách.

Nghi tình đã đề khởi rồi thì ta phải nghĩ cách phá nó. Cả 10 phương thế giới trở thành nghi đoàn, không phân trong ngoài, hỗn thành một khối. Lúc đó chỉ chờ quai thùng tự bạo liền gập thiện tri thức, không cần mở miệng việc đã xong, chỉ vỗ tay mà cười.

9-Công phu không sợ sai.

Ta không sợ sai, chỉ sợ không biết chỗ sai mà sửa đổi. ngồi thiền lâu tâm như tường vách không động, nhưng ở các tư thế khác như đi, đứng, nằm, ngồi tâm gặp cảnh vẫn bị động thì đó là định giả. Định thật là trong mọi tư thế tâm không động. Biết là sai mà không chịu sửa thì có khác gì người đi lạc biết mình đi sai đường nếu ngừng lại không kiếm đường khác đi thì bao giờ mới tới đích?

10-Phải giữ chánh niệm.

Trường hợp thứ nhất là quán tưởng thân tâm là hư không, không khởi lên một niệm. Đó là mất chánh niệm. Trường hợp thứ hai là lấy vọng niệm trấn áp vọng niệm như lấy hòn đá mà áp cỏ. Trường hợp thứ 3 là những người giảng nói về Phật có thể động hay tĩnh.

11-Tâm phải kiên mật.

Tâm kiên mật thì sẽ không để một kẽ hở nào để vọng tưởng xen vào. Tâm kiên mật sẽ không thiện, không ác, không rơi vào vô ký. Tâm kiên mật cũng tránh được trạo cử (lắc lư) và hôn trầm. Đi, đứng, nằm, ngồi đều để tâm vào nghi tình, chẳng biết thân tâm mình là gì thì đâu có trú vào một nơi nhất định nào.

12-Quan sát nghi tình.

Phải như mèo rình chuột, mắt mở to, tai vểnh lên, chân sẵn sàng vồ. Lúc đó không để ý đến mọi vật chung quanh dù chó hay mèo. Ngẩng đầu lên chẳng thấy trời, cúi mặt xuống chẳng thấy đất, nhìn núi chẳng biết đó là núi, nhìn sông chả biết đó là sông, nhìn trăm vạn người chả thấy một người, chỉ thấy nghi đoàn. Thấy nghi đoàn rồi thì chưa rõ nó phải rõ nó, chưa phá được nó thì phải phá nó.

13-Không khởi tâm sinh diệt.

Chúng ta phân biệt 2 trường hợp :
1/Không khởi được nghi tình.
2/Khởi được nghi tình.
Không khởi được nghi tình thí dụ chấp vào không, các tư thế đi, đứng, nằm, ngồi đều là không, nói là không, im lặng cũng là không, làm mọi việc cũng là không. Tâm thân là không, mười phương thế giới cũng là không. Phật là không.
Khi khởi được nghi tình, giao tiếp được với pháp thân, thấy những cảnh quái dị như : quỷ không đầu, ma không thân, gái đẹp, thần, Phật.

Cả hai trường hợp, hành giả tưởng mình đã giác ngộ, tưởng đó là thật nhưng thật ra đó chỉ là biểu hiện của tâm sinh diệt mà thôi.

Để kết luận chúng ta có thể tóm tắt là khi gập cảnh ta không nhiễm vào cảnh, không bị cảnh dẫn đi, mà tạo ra những nghiệp mới. Ta không nên giữ hay buông bỏ cảnh, ta chỉ ghi nhận nó thôi.